

پیشگامان آموزش پیش دبستانی و نخستین کودکان‌های ایران

مصاحبه با دبیر شورای خلیفه‌گری ارمنه تهران

صاحب امتیاز و مدیر مسؤول:
لئون آهارونیان

دبیر تحریریه: روبرت صافاریان

شورای نویسندگان:

کارمن آذربان

لیا خاچکیان

گارون سرکیسیان

آرمینه ملیک ایسرائلیان

مدیر هنری: لیا خاچکیان

ویراستار بخش فارسی: نسیم نجفی

وب سایت: کاجیک صافاریان

ورزش: آرمان استپانیان

اشتراک: کاترین یعقوبی

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین

ولی عصر و فلسطین، شماره ۱۰۴۸

تلفن: ۶۶۴۹۵۱۸۰

۶۶۴۹۲۶۹۳

تله-فاکس: ۶۶۴۹۵۲۰۸

نشانی وب سایت:

www.hoos.com

وب سایت فارسی:

<http://farsi.hoos.com>

پست الکترونیکی:

hoos@inbox.com

در این شماره

- ۲ در صفحات ارمنی این شماره
- ۴ حفاظت از مساجد شوشی و گفتگوی دینی میان ملت‌ها
آرمینه ملیک-ایسرائلیان
- ۶ نخستین کودکان‌های ایران
لیا خاچکیان
- ۸ پایان نامه ای درباره رودوزی‌های لباس‌های ارمنیان
آرمینه سینانیان
- ۱۰ نقاشان معاصر ارمنستان: گاگیک قازانچیان

بخش ارمنی

- ۲ جامعه ارمنه ایران

۴ ارمنستان: انتخابات ۲۰۱۲ و آرایش جدید نیروهای سیاسی

- ۴ اتحادهای احتمالی
نائیراها پرومیان
- ۵ بازگشت کوچاریان
- ۶ جواب تزاروکیان به تر پطروسیان چه خواهد بود؟
- ۶ دانشکسو تیون به نظر تر پطروسیان اهمیتی نمی‌دهد
- ۷ انتقاد اسقف اعظم آرام اول از حاکمان ارمنستان
گایانه آبراهامیان

- ۸ مصاحبه با ادوارد باباخانیان، دبیر شورای خلیفه‌گری ارمنه تهران

- روبرت صافاریان
- ۱۲ ارمنی‌های جلفا، صداتون در نمی‌یاد
عاشیق زادوراقلی
- ۱۴ رمان‌های تاریخی وارتان گریگوریان
گوهار آجمیان
- ۱۶ داستان: سمورهای به خاک افتاده
شانت باقرامیان
- ۱۸ جدایی نادر از سیمین نماینده ایران در اُسکار
- ۲۰ سالخوردگی، بیماری درمان‌پذیر
واهان ملیک-پارسادانیان
- ۲۴ پل ورسک را چه کسانی ساختند؟
آرمان تر استپانیان

- ۲۶ ورزش

- ۲۸ سرگرمی

گوشه‌هایی از آن چه در صفحات ارمنی این شماره هویس آمده است

ندارد. این شورا در سال ۲۰۰۳ با تصویب مجمع نمایندگان شکل گرفته و بسیار فعال بوده است، اما حدود وظایف و اختیارات آن و وظایف و اختیارات شورای خلیفه‌گری تداخل دارد. به نظر او ضروری است هرچه زودتر اصلاح و تدقیق اساسنامه جامعه ارمنه در دستور کار مجمع قرار بگیرد، و وظایف ارگان‌های مختلف مشخص شود تا کار همه روان‌تر پیش برود.

ادوارد باباخانیان معتقد است که مشکلات کم نیستند، اما بیشتر آن‌ها ناشی از سبک کار سنتی و "ارمنی وار" ما هستند و با کمی کوشش و به کار گرفتن شیوه‌های اداری و مدیریتی استاندارد، می‌توان بر مشکلات فائق شد.

ارمنستان: انتخابات سال آینده و آرایش جدید نیروهای سیاسی

بهار سال ۲۰۱۲ موعده انتخابات پارلمانی ارمنستان و سال ۲۰۱۳ وقت انتخابات ریاست جمهوری کشور است و از هم اکنون بحث و گفت‌وگو درباره آرایش‌های جدید نیروهای سیاسی در مطبوعات ارمنستان داغ است. در حالی که هواداران اپوزیسیون در میدان آزادی با خواست انتخابات زودرس یک هفته بست نشستند بودند، حدس و گمان درباره احتمال ورود روبرت کوچاریان، رئیس جمهور کشور پیش از سرژ سرکیسیان، و پی‌آمدهای آن در جریان بود. کوچاریان خود اعلام کرده است که احتمال دارد به سیاست کلان باز گردد. در این صورت واکنش رئیس جمهور کنونی چه خواهد بود؟ آیا در رقابت‌های آینده جای خود را به کوچاریان خواهد سپرد یا برعکس، با مخالف سرسخت خود و رهبر اپوزیسیون کنونی در برابر کوچاریان وارد ائتلاف خواهد شد؟ آیا ممکن است شاهد اتحاد رئیس جمهورهای اول و سوم در برابر رئیس جمهور دوم باشیم؟ اگر چنین چیزی به وقوع بپیوندد، مسلماً این اتحاد کوچاریان را به سرکوب اعتراضات بعد از انتخابات سال ۲۰۰۸ که به کشته شدن ده تن از شهروندان انجامید متهم خواهد کرد. در شرایط رقابت سه رئیس جمهور، نقش رهبر سیاسی چهارمی اهمیت پیدا می‌کند. او گاگیک تزاروکیان رهبر حزب "ارمنستان مرفه" و یکی از پایه‌های ائتلاف حاکم کنونی است. تر پطروسیان در یکی از سخنرانی‌های خود از این حزب به

The image shows a clipping from the Armenian newspaper 'HAYASTAN'. The headline in Armenian reads: 'ՄԵՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՒՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՀԱՅԱԿԱՐԻ ԳՈՐԾԵԼԱԿԵՐՊՆ Է' (Our spiritual fatherhood is our Armenian's program). Below the headline is a photograph of a man in a white shirt and tie, sitting at a desk. To the right of the photo is a caption in Armenian: 'Մեր հայաստանյայց սրբազան հոր Գրգոր Գրիգորյանի 100-ամյակը հիշելու և նրա արժանիքները արժեքավորելու նպատակով հայաստանյայց հոգևոր հոր Գրգոր Գրիգորյանի 100-ամյակը հիշելու և նրա արժանիքները արժեքավորելու նպատակով...' (To commemorate the 100th anniversary of our spiritual father Grigori Grigoryan and to value his merits...).

باباخانیان در تشریح وضعیت مالی شورای خلیفه‌گری گفت که در حال حاضر به لحاظ نقدینگی روی خط قرمز حرکت می‌کنیم. به گفته او هرچند با پایان کار برخی از پروژه‌های درآمدزا که در زمان شورای قبلی کارشان شروع شده است، شورا درآمدهای قابل‌اتکایی خواهد داشت و مشکل نقدینگی حل خواهد شد، اما اگر فکری به حال هزینه‌ها نشود باز بعد از مدتی به مشکل بر خواهیم خورد. عمده هزینه‌های خلیفه‌گری در حال حاضر پرداخت حقوق کارمندان و معلمان مدرسه ارمنه و سایر یارانه‌هایی است که به مدارس و کودکستان‌های ارمنه پرداخت می‌شود.

از باباخانیان پرسیدیم سیاست صرفه‌جویی شورای خلیفه‌گری جدید به چه معناست؟ آیا شاهد گران شدن شهریه مدارس و کودکستان‌های ارمنه خواهیم بود. پاسخ این بود که شورا قصد ندارد هیچ فعالیتی را تعطیل کند، اما ما باید یاد بگیریم در حد امکانات خود و درست خرج کنیم. هرچند وقتی صحبت صرفه‌جویی است، به هر حال در جاهایی هم ممکن است نارضایتی‌هایی به وجود بیاید.

باباخانیان در زمینه ضرورت اصلاح اساسنامه شورای خلیفه‌گری هم سخن گفتند. به نظر دبیر شورای خلیفه‌گری در حال حاضر در اساسنامه جامعه ارمنه ارگانی به عنوان شورای دینی وجود

مصاحبه با دبیر شورای خلیفه‌گری ارمنه تهران

مطلب اصلی این شماره هویس اختصاص دارد به مصاحبه‌ای با ادوارد باباخانیان، دبیر شورای خلیفه‌گری ارمنه تهران. شورای خلیفه‌گری در حکم قوه مجریه تشکیلات اداره جامعه ارمنه تهران و شمال کشور است و از سوی مجمع نمایندگان ارمنه تهران به مدت دو سال انتخاب می‌شود. ادوارد باباخانیان دبیر شورای خلیفه‌گری جدیدی است که چند ماه است کار خود را شروع کرده است. او در مصاحبه با هویس به چند مساله مهم پرداخته است.

ادوارد باباخانیان معتقد است که شورای خلیفه‌گری و ارگان‌های وابسته به آن چیزی برای پنهان کردن ندارند و باید تمامی حساب‌ها و گزارش همه فعالیت‌های خود را در اختیار عموم قرار دهند. در پاسخ به این پرسش که آیا فکر نمی‌کند که ریشه همه بی‌اعتمادی‌ها و انتقاداتی که به شورای خلیفه‌گری و مجمع نمایندگان می‌شود، بی‌اطلاعی عموم از واقعیت‌داری‌هایی جامعه است، باباخانیان اطمینان داد که شورای خلیفه‌گری فهرست املاک و داری‌های جامعه ارمنه را در اختیار عموم قرار خواهد داد، تا همه بدانند چه داریم و گمان نکنند صاحب ثروت‌های افسانه‌ای هستیم.

به این وسیله خواهند کوشید معضل مهاجرت را که در سال‌های اخیر شتاب بیشتری گرفته حل کنند.

"دائرة المعارف ایران" به زبان ارمنی
 ۴ مهر مراسم رونمایی کتاب "دائرة المعارف ایران" به زبان ارمنی در سفارت جمهوری ارمنستان در ایران برگزار شد. نویسنده این کتاب گارنیک بادالیان قائم مقام سفیر ارمنستان در ایران است. بیش از ۱۸۰۰ مدخل درباره فرهنگ، سیاست، تاریخ و جغرافیا و سایر حوزه‌ها به در ۸۸۰ صفحه کتاب گنجانده شده است که آن را به اثر ارزشمند و مرجع بی نظیری برای پژوهشگران ارمنی زبان مسائل ایران بدل می‌سازد. گریگور آراکلیان، سفیر جمهوری ارمنستان در جمهوری اسلامی ایران، ضمن معرفی کتاب به حاضران گفتند که این گونه کارها معمولا باید توسط گروهی از کارشناسان انجام شود، اما آقای بادالیان همت کرده و به تنهایی چنین کاری را به انجام رسانده‌اند.

سهل‌انگاری مسئولین مربوطه و عذرخواهی از مردم، از تلاش‌های بی‌دریغ خلیفه‌گری سخن می‌گویند.

گفتنی است که اکنون مدتی است که موزه وانک تعطیل است و گویا با کمک ارگان‌های دولتی مربوطه از دارایی‌های آن صورت‌برداری می‌شود. افشای خبر دزدی از موزه وانک به این نگرانی دامن زده است که اصولا دارایی‌های موزه که جزئی از تاریخ ارمنه ایران است، چگونه نگاهداری می‌شوند و آیا موارد دیگری از "ناپدید شدن" ها وجود نداشته که خبرش افشا نشده باشد، کما اینکه اگر خبر این واقعه در روزنامه/ترگ منتشر نمی‌شد، شورای خلیفه‌گری به احتمال قریب به یقین درباره آن اطلاع‌رسانی نمی‌کرد. در حقیقت نیز همان کسی که خبر را به روزنامه/ترگ داده، پیش‌تر طی نامه‌هایی موضوع را به اطلاع شوراهای خلیفه‌گری تهران و اصفهان رسانده و تنها بعد از آن که هیچ واکنشی از آن‌ها مشاهده نکرده، خبر را در اختیار /ترگ قرار داده است.

اطلاعیه جدید موزه وانک: دستگیری سه نفر به اتهام دزدی مینیاتورهای موزه

همان‌طور که در شماره‌های پیش‌خبر داده ایم، روزنامه /ترگ ارمنستان در شماره ۱۶ تیرماه خود خبری مبنی بر انتقال تعدادی از مینیاتورهای موزه وانک جلفای اصفهان به لندن منتشر می‌کند. دو روز بعد از افشای این خبر، شورای خلیفه‌گری ارمنه اصفهان نیز با انتشار بیانیه‌ای خبر را تأیید می‌کند. انتشار خبر و نحوه برخورد شورای خلیفه‌گری اصفهان که به جای به عهده گرفتن مسئولیت اتفاقی که افتاده است با لحنی طلبکار از مردم می‌خواهد که به شایعات بی‌اساس توجه نکنند، خشم مطبوعات ارمنی ایران را برمی‌انگیزد. اکنون، بعد از نزدیک سه ماه، شورای خلیفه‌گری اصفهان خبر از با انتشار بیانیه جدیدی خبر از دستگیری سه تن در رابطه با پرونده دزدی موزه وانک می‌دهد و همین‌طور اعلام می‌کند که تعدادی از آثار ناپدید شده در دست نیروهای انتظامی است و بعد از پایان رسیدگی و محاکمه متهمان به موزه برگردانده می‌شود.

در این بیانیه نیز شورای خلیفه‌گری و مسئولین موزه به جای ارائه اطلاعات مشخص درباره آثار ربوده شده و نحوه دزدی، و پذیرش کوتاهی و

عنوان حزبی که در ارمنستان به شیوه‌ای طبیعی شکل گرفته نام برده است. آشکار است که قصد او جلب نظر مثبت تزاروکیان و حزبش است. تردیدی نیست که کوچاریان نیز پیشنهاداتی برای تزاروکیان دارد، چرا که اگر او وارد رقابت‌های انتخاباتی شود، تزاروکیان یکی از طبیعی‌ترین متحدانش خواهد بود. اما برای ورود به اتحاد‌های تازه، تزاروکیان باید سرژ سرکیسیان را رها کند و از این نظر به نوعی نمک‌نشناسی یا خیانت متهم خواهد شد.

ترپتروسبیان به حزب داشناکسوتیون هم غیرمستقیم و با ملایمت سخن گفته است. او گفته است که گمان نمی‌کند این حزب با پیشینه تاریخی خود از کوچاریان حمایت کند و بیهوده زیر بار گناه خونی که دیگران ریخته‌اند برود. دبیر فراکسیون حزب داشناکسوتیون در پارلمان ارمنستان در واکنش به این سخنان گفته است که حزبش سیاست‌های خود را بر اساس سخنان ترپتروسبیان تنظیم نمی‌کند. ما در این زمینه تصمیمی نگرفته‌ایم، اما اگر قرار باشد تصمیمی بگیریم، نگاه نمی‌کنیم ترپتروسبیان چه فکر می‌کند. او امروز یک حرف می‌زند و فردا ممکن است حرفی بزند که ۱۸۰ درجه مخالف آن باشد.

همه سیاستمداران و احزاب به مردم وعده می‌دهند به اوضاع معیشتی بد آن‌ها رسیدگی خواهند کرد و

حفاظت از مساجد شوشی و گفتگوی دینی میان ملت‌ها

آرمینه ملیک ایسرائیلیان

آثار و بناهای تاریخی قراباغ، متعلق به هر دین و ملتی که باشد، تحت حفاظت و مراقبت مسئولان سیاسی و دینی جمهوری قراباغ کوهستانی قرار دارد. تعداد ۹ مسجد ایرانی شهر شوشی که در اواخر سده ۱۸م و اوایل سده ۱۹م ساخته شده، گواه روشن این سخن است.

بیش‌تر این بناهای اسلامی که به مسلمانان شیعه و سنی تعلق دارد، در سده‌های ۱۸م تا ۲۰م ساخته شده و نشان می‌دهد که مسلمانان در برهه‌ای از زمان در آن منطقه زندگی کرده‌اند. بر دیوارهای این بناها عمدتاً آیاتی از قرآن و کتیبه‌هایی کوتاه درباره تاریخ ساخت و نام سازنده آن‌ها دیده می‌شود. یکی از این بناها مسجد گوهر خانوم دختر ابراهیم خان است، که به «مسجد گوهر آغا» معروف است. (زنان مسلمانی را که از ثروت و موقعیت بالاتری برخوردار بودند نیز مانند مردان آقا (آغا) می‌نامیدند که نشانگر موقعیت اجتماعی بالای آنان بود).

بر اساس اطلاعاتی که از پژوهش‌های انستیتوی تاریخ آکادمی علوم جمهوری ارمنستان به دست آمده، می‌توان از بناهای اسلامی شوشی، که اکنون

نیز پابرجا است، تصویری کلی ارائه کرد. قدیمی‌ترین مسجد شوشی در سال ۱۷۵۲م (۱۱۶۷ هجری قمری) ساخته شده است. در کتیبه‌ای که در سمت راست سردر ورودی مسجد وجود دارد در سه سطر چنین نوشته شده است: «قراباغ، کار معمار کربلایی صفا خان، ۱۲۹۱ (۱۸۷۴-۷۵م)».

مسجد دیگر شهر که تاریخ ساخت آن به سال ۸۴-۱۸۸۳م تعلق دارد، دومین مسجدی است که پس از آزادی شهر شوشی با تلاش انجمن «شن» [به ارمنی: عمران و آبادانی] بازسازی شد. این مسجد چهار ستون اصلی و صحن گسترده‌ای دارد و در گوشه جنوب غربی آن مناره‌ای آجری برافراشته شده است. بر روی کتیبه‌ای سه سطر

مردم ارمنی و اصول انسانی انجام می‌شود. امروز نیز بناهای مذهبی مسلمانان که از قدمت کمتری برخوردارند، در خاک ارمنیان و در کنار کلیساهایی که عمرشان به چندین سده می‌رسد، پابرجا هستند. این واقعیتی در تاریخ معاصر ماست که حکایت از سازگاری دینی دارد؛ واقعیتی که نیازمند جایگاه شایسته خود در روابط میان ملل است. و آنچه ستودنی است و می‌تواند سرمشق قرار گیرد، همانا بازسازی و حفاظت کلیساهای ارمنی در خاک جمهوری اسلامی ایران است که هنوز باید اقدام‌های نویدبخش تازه‌ای به دیگر همسایگان ما نشان دهد. یکی از آن‌ها طرح بازسازی کلیسای هوویو Hoviv در مرز ایران است. چنین است گفتگوی ملت‌ها و مذاهب؛ گفتگویی که نه به ذخایر نفتی دولت‌ها بستگی دارد و نه به وسعت خاک آن‌ها؛ بلکه تنها بستگی به تمدن و منش آن ملت دارد.

ترجمه: گارون سرکیسیان

و تاریخ وفات نیز به سال ۱۳۲۳ هجری قمری [۱۹۰۵م] است. بر روی سنگ قبر دیگری در هفت سطر آمده که این قبر از آن مرحوم مغفور کربلایی نورایی فرزند مرحوم کربلایی حسین علی زاده است و تاریخ وفات را روز ۲۹ جمادی الآخر ۱۳۲۳ [اگوست ۱۹۰۵م] قید می‌کند. بر سنگ قبر دیگری نام شهید مظلوم مرحوم علی فرزند حاجی اسکندر نوشته شده و تاریخ آن ۲۷ جمادی الثانی ۱۳۲۳ [۲۹ اگوست ۱۹۰۵م] است. نوشته‌های روی سنگ قبرهای این قبرستان عمدتاً شرح حال مرحومان است. دیگر مساجد شوشی که در دو دهه نخست ۱۹۰۰م ساخته شده‌اند از نظر زیبایی و تزئینات هنری به پای مساجد پیشگفته نمی‌رسند و هیچ اشاره کتبی به چگونگی ساخت آن‌ها نشده است. این مساجد و دیگر مساجد معروف تر همگی دارای نوشته‌هایی شامل آیات قرآنی هستند. نوسازی مساجد ایرانی آرتساخ (قراباغ) به کمک نیکوکاران ارمنی، دولت و رهبر دینی ارمنیان آرتساخ، و با پایبندی به روحیه سازنده

که در بالای سردر ورودی این مسجد قرار دارد باز هم از معمار مسجد، کربلایی صفا خان، نام رفته و تاریخ آن به سال ۱۳۰۱ (۸۴-۱۸۸۳م) آمده است. در یکی از کتیبه‌های این مسجد که هفت سطر دارد نخست از ... سپس از حضرت محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین نام رفته و تاریخ ساخت آن سال ۱۳۱۲ هجری قمری قید شده است. از دیگر مساجد معروف شهر شوشی مسجدی است دارای دو مناره که در اواخر سده ۱۹م بنا شده است. این مسجد چهار ستون اصلی و صحنی بزرگ دارد و در سمت شمال آن بناهایی ساخته شده است. این مسجد نیز از ساخته‌های معمار کربلایی صفا خان در ۱۳۰۱ هجری قمری است. در قبرستان نزدیک مسجد چند سنگ قبر دارای نوشته وجود دارد که تاریخ آن در آغاز قرن ۲۰م است. بر روی سنگ قبرها نوشته‌هایی وجود دارد که دارای محتوای دینی و فلسفی جالبی هستند. بر سنگ قبری که در حالت عمودی قرار دارد در شش خط آمده که این قبر به مرحوم خواجه فرزند مرحوم حاجی محمد تعلق دارد

پیشگامان آموزش پیش دبستانی و نخستین کوکستان‌های ایران

لیا خاچیکیان

شوشانیک چمشکیان (خان آزاد)

نخستین کوکستان ایران "قازاروس آقایان" با مدیریت شوشانیک چمشکیان (خان آزاد) در تبریز
این عکس مربوط به سال ۱۳۰۵ است

بنیان آموزش و پرورش پیش دبستانی در چارچوب یک برنامه مشخص را به فردریک فروبل آلمانی نسبت می دهند. وی کوکستان خود را با نام "باغ کودکان" kindergarten را در دهه ۱۸۳۰ میلادی در بلانک برگ آلمان بنیان نهاد. روش آموزشی فروبل به زودی جهانگیر شد و در بسیاری از کشورها از جمله ایران بر اساس نظریه‌های او کوکستان‌هایی بنیان گذاشته شد. نخستین کوکستان‌ها مانند برخی دیگر از شیوه‌های آموزش و پرورش غرب از طریق ارامنه ایروان و تقلیس به ایران راه یافت.

نخستین کوکستان ایران حدود ۶۰ سال پس از کوکستان "باغ کودکان" فروبل در جلفا نوی اصفهان آغاز به کار کرد. این کوکستان در سال ۱۹۰۰ (۱۲۷۹ ش.) توسط وارواره کانانیان در جلفای اصفهان تاسیس شد. کوکستان کانانیان با الگو برداری از برنامه‌های آموزشی کوکستان‌های قفقاز به آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی پرداخت. در همان زمان یا یک سال پس از آن، شوشانیک چمشکیان (خان آزاد) کوکستانی با نام قازاروس آقایان در شهر تبریز بنیان گذاشت. مارگاریت سارواریان هم در سال ۱۹۱۰ (۱۲۸۹ ش.) کوکستان مانکاکان بالاد را در تهران بنیاد نهاد. چنانچه مشاهده میشود نخستین کوکستان‌های ایران با فاصله زمانی اندکی از هم در سه شهر ارمنی نشین کشور آغاز به کار کردند. تمام این کوکستان‌ها خاص کودکان ارمنی بودند.
جبار باغچه بان از پیشگامان آموزش پیش

دبستانی، در یادنگارهای خود در سال ۱۳۰۲ ش. می‌نویسد که زمانی که از طرف رئیس فرهنگ آذربایجان برای تاسیس کوکستان به وی مراجعه می شود، از وجود کوکستان قازاروس آقایان مطلع بوده و برای آشنایی از نزدیک به آن جا می‌رود.
"فردای آن روز به همراه آقای فیوضات (ریس فرهنگ آذربایجان) به کوکستان مرحوم خان آزادیان رفتیم. این بانوی دانشمند و فاضل کوکستانی در پنج (۶) سال قبل از آن برای تربیت اطفال ارامنه در تبریز تاسیس کرده بود و در حدود ۱۵ نفر دختر و پسر شاگرد داشت که همه ارمنی بودند. آن بازدید برای من بسیار آموزنده بود. یک هفته طول نکشید که با اقدام آقای فیوضات کوکستانی تاسیس شد. من نام باغچه اطفال را برای آن پیشنهاد نمودم که مقبول افتاد."

جبار عسگرزاده (باغچه بان) و کودکان "باغچه اطفال" تبریز سال ۱۳۰۵

جبار باغچه بان، زندگینامه جبارباغچه بان: بنیان گذار آموزش ناشنوایان در ایران به قلم خودش (تهران: مرکز نشر سپهر، ۱۳۵۶)
 کودکان باغچه بان با نامی مشابه آنچه فردریک فروبل نخستین کودکانستان خود را در آلمان پایه گذاشت از سال ۱۳۰۳ در تبریز آغاز به فعالیت کرد. وی همچنین در سال ۱۳۰۶ در شیراز و در سال ۱۳۱۱ در تهران کودکانستان بنا نهاده است.

از دیگر پیشگامان در امر آموزش پیش دبستان محمد علی بهجت است که کودکانستان هنر را در سال ۱۳۰۵ در تهران در کنار مدرسه های فنی هنر بنا نهاد.

کودکستان دیگری که در این سالها آغاز به کار کرد کودکانستان برسابه است که در سال ۱۹۳۱ (۱۳۱۰ش.۰) در تهران تاسیس شده است. زمانی که برسابه هوسپیان تصمیم گرفت کودکانستان خود را تاسیس کند، کسی برای باز کردن کودکانستان امتیاز رسمی نمی گرفت، ولی او با پافشاری بسیار در سال ۱۳۱۰ کودکانستان برسابه را با امتیاز رسمی وزارت معارف ثبت کرد. شاید به این دلیل در برخی از عکسهای به جا مانده از کودکانستان برسابه عنوان "اولین کودکانستان ایرانی برسابه" را مشاهده می کنیم.

برسابه هوسپیان با گروهی از کودکان و مربیان کودکانستان "برسابه"، تهران ۱۳۱۷

تالیف محمد هادی محمدی و زهره قایینی، تهران، نشر چیستا، ۱۳۸۱-۱۳۸۳

کودکان ایران با این مشخصات برگرفته شده است:
 تاریخ ادبیات کودکان ایران، جلد ۵ و ۶،
 ادبیات کودکان در روزگار نو (۱۳۰۰-۱۳۴۰)،

بیشتر اطلاعات بالا از کتاب تاریخ ادبیات

پایان نامه ای درباره رودوزی های لباس های ارمنیان

آرپینه سینانیان

می شوند، در طول دوران مختلف، تفاوت هایی در انواع نقشهای روحانی، دنیوی، اجتماعی، آئینی به چشم می خورد.

امروزه بعضی از دلایل کمرنگ شدن استفاده از رودوزی بر روی لباس ها می تواند به دلیل تغییر شیوه زندگی، صنعتی و پر شدن اوقات این مردمان با موضوعاتی جز سنت باشد. البته واردات انواع لباس از دیگر کشورها، بالارفتن دستمزد در مقابل انجام کارهای دستی و شاید ضعیف شدن اقتصاد جامعه، دست و پاگیر بودن اغلب این البسه و تزئینات همراه آنها، تنوع طلبی، عدم نو آوری و نزدیک نشدن این هنر به دنیای معاصر باشد، از دیگر دلایل رکود این رشته باشد.

در بخشی از پایان نامه می خوانیم:

آشنایی با سیر تحول هنر و فرهنگ ارمنیان در رشته رودوزی لباس و ضرورت ایجاد تحول در دیدگاه، باور و رفتارهای هنری-اجتماعی، با مرور پیشینه اقوام ارمنی و ضرورت بستر سازی مناسب در جهت استفاده بهینه از هنرهای کاربردی ارمنیان (نقوش رودوزی) مهم است. و معتقد هستند که در

صورت کمبود افراد متخصص در هنرهای از یاد رفته ارمنیان و عدم دسترسی همگانی به منابع معتبر هنری ارمنیان باید مسئولین امور فرهنگی به اهمیت احیای فرهنگ اقوام به ظاهر غیر بومی ساکن در ایران، در راستای حفظ هویت ملی واقف شوند.

شناخت رودوزیهای البسه سنتی ارمنیان از نظر نوع نقش، تکنیک اجرایی، مواد و ملزومات، رنگهای مواد مصرفی، زادبوم، گسترش جغرافیایی و تاریخی، نوع تغییرات، عوامل مؤثر بر تغییرات، موارد کاربری، تفاوت های کاربری، به همراه شناخت اغلب مکانهای قرارگیری رودوزیهای ارمنیان بر روی البسه سنتی به تناسب تکنیک دوخت جهت، دستیابی به راهی برای احیای دوباره نقوش رودوزی البسه ارمنیان و بازیابی دوباره آنها بر روی البسه

صبح بیست و هفتم شهریورماه، جلسه دفاعیه پایان نامه خانم بهناز شامقازانی درباره نقش مایه های رودوزی های لباس های آرامنه بود، جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته صنایع دستی از دانشکده هنر دانشگاه الزهرا (ص).

بهناز شامقازانی در سال ۱۳۸۵ در مقطع کارشناسی در رشته طراحی پارچه و لباس از دانشگاه دخترانه شریعتی و در سال ۱۳۹۰ در مقطع کارشناسی ارشد در رشته پژوهش صنایع دستی از دانشگاه الزهرا، فارغ التحصیل شده است.

وی در سالهای ۷۱-۱۳۷۰ کلیه دوره های دوخت و دوز سنتی را در موزه هنرهای تزئینی و پس از آن دوره های مختلف دیگر از جمله عروسک سازی، مروارید بافی، گپیور بافی (ماکوک) و موسیقی را در محضر اساتید آن حرفه ها و به صورت تجربی گذرانده است.

وی در در آموزش و دوخت هنرهای سنتی ایرانی و ارمنی مهارت دارد. نمایشگاه هایی که بهناز شامقازانی در آنها شرکت داشته است از این قرارند:

— نخستین همایش کارگاهی طراحی پوشش اسلامی، ۱۳۸۵

— دومین نمایشگاه بین المللی لباس زنان سرزمین من (بخش پایان نامه ها) در سال ۱۳۸۶

— اولین دوسالانه طراحی پارچه و لباس، موزه هنرهای معاصر، ۱۳۸۶
— اولین جشنواره و نمایشگاه بین المللی مد و لباس (Modex)، ۱۳۸۷
وی همچنین موفق به برگزاری چندین نمایشگاه خصوصی شده است:

— نمایشگاه خصوصی لباس در زمستان سال ۱۳۸۶، تهران، به مدت ۷ روز

— نمایشگاه خصوصی لباس در تابستان ۱۳۸۷، تهران، به مدت ۱۵ روز

— نمایشگاه لباس (طراحی پارچه و لباسهای سنتی) در تابستان ۱۳۸۸، تهران، به مدت پانزده روز در فرهنگسرای کار، نگارخانه مهتاب (شهرداری منطقه ۹)

— نمایشگاه خصوصی در تهران به مدت ۷ روز در سال ۱۳۸۸ زیر نظر خانه مد

او از سال ۱۳۸۷ در دانشگاه جامع علمی-کاربردی واحد بروجرد تدریس می کند.

پایان نامه بهناز شامقازانی شامل تحقیقات او در زمینه رودوزی های البسه ارمنیان از دوران اورارتو تا به امروز است.

از روزگاران اورارتوها تا به امروز «رودوزی ها» و «سوزندوزی ها» در هر زمان و هر طبقه از اجتماع، حتی در ساده ترین لباس ها به کار گرفته شده اند. در لباس های درباریان و شاهان از تزئیناتی ویژه چون «طلا دوزی» و «مرصع دوزی» نیز استفاده می شده است. قابل ذکر است که تنوع در طرح و نقش لباسها تابعی از شرایط اقلیمی و اقتصادی است و در تزئینات کاخ های شاهان، پرده ها، فرش ها، البسه اشخاص بلند پایه، از موادی در خور این قشر استفاده می شده است، مانند نخ طلا، ابریشم، مروارید و ... این هنر مانند بسیاری از هنرها هم در خدمت طرح های دنیوی بوده و هم روحانی ... به دلیل اینکه برخی نقش مایه ها پس از یک بحران در گذشته به فراموشی سپرده

به نظر می‌رسد نقوش رودوزیهای البسه ارمنیان حامل باور و اعتقادی بوده‌اند.

به نظر می‌رسد که کارکردهای متفاوت نقوش بر روی البسه ارمنیان با هویت ملی و مذهبی آنها مرتبط بوده است.

بنابراین می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که حضور نزدیک باور و مذهب تأثیری قابل توجهی بر نقوش بر جای می‌گذارد و نقشمایه‌های رودوزیها، عاملی هویت‌ساز در البسه ارمنیان هستند. نقوش، وسیله‌ای برای بیداری ایمان، در سیر تکاملی باور و مذهب و هدفی جهت رسیدن به انسان کامل هستند.

امروزی، اهدافی است که در تحقیقات شامقازانی مد نظر بوده است. نتیجه‌گیری پژوهش:

نقش مایه‌های رودوزی‌ها هویت ویژه‌ای برای لباس ارمنی فراهم آورده است.

به نظر می‌رسد کاربردهای متفاوت البسه ارمنیان استفاده از تنوع نقوش در رودوزی‌ها را در پی داشته است.

به نظر می‌رسد نمادها و اسطوره‌ها به دلیل ارتباط نزدیک با زندگی روزمره ارمنیان در تمام هنرهای سنتی تزئینی (رودوزی‌ها) حضور داشته‌اند.

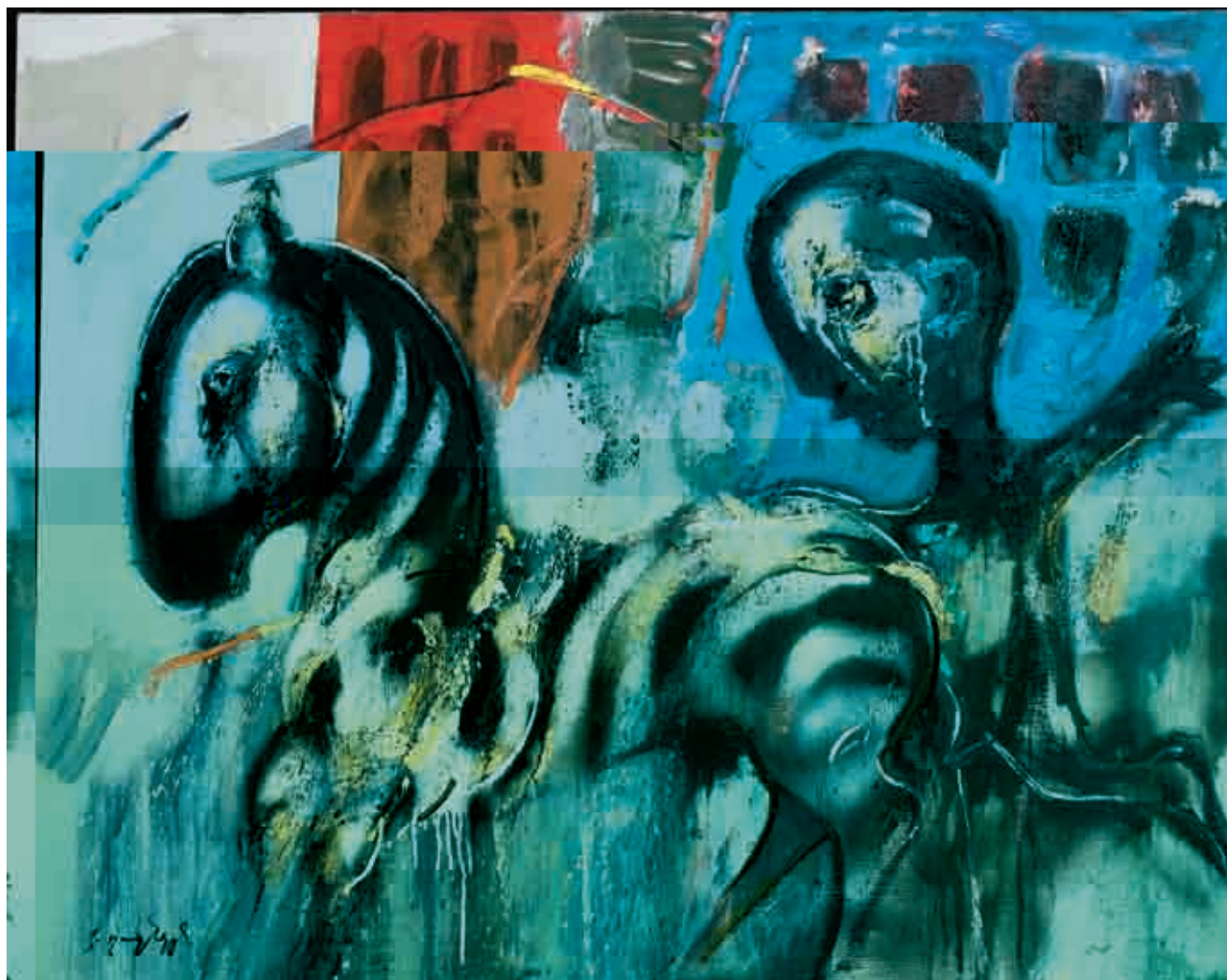
به نظر می‌رسد کاربردهای متفاوت البسه ارمنیان استفاده از تنوع تکنیک در رودوزی‌های را در پی داشته‌اند.

هنر معاصر ارمنستان: گاگیک قازانچیان

نمایشگاه گروهی در ارمنستان و کشورهای دیگر شرکت کرده بود. قازانچیان بر این باور است که سبک و تکنیک مسئله اصلی نیستند. به گفته او یک نقاشی با تکنیک بدوی می‌توان شاهکار باشد و نقاشی دیگری که از تکنیک‌های پیچیده امروزی استفاده کرده کاری فاقد روح خلاقه. کارهای او فیگوراتیو با گرایشی نیرومند به آبستره است که در جاهایی آبستره غلبه پیدا می‌کند. برخی از کارهای او براستی غوغای رنگ است.

گاگیک قازانچیان، در سال ۱۹۶۰ در ایروان دیده به جهان گشود. در سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ در کالج هنرهای زیبای ایروان و از سال ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۰ در کالج هنرهای زیبا و دراماتیک ایروان درس خواند. از سال ۱۹۹۲ عضو انجمن نقاشان ارمنستان بوده است. او خود را ایروانی اصیل می‌داند، کسی که در ایروان به دنیا آمده و همیشه در ایروان زندگی کرده است، اما نخستین نمایشگاه انفرادی او در ایروان سال گذشته، در پنجاه سالگی هنرمند برگزار شد. او پیش‌تر در آمریکا و سوئیس نمایشگاه انفرادی برگزار کرده و در دهها

S. G. 1911